Jakkoli všeobecně prodej mouky nespadá v objem živnosti kramářské, neodporuje přece prastarému obyčeji ono oprávnění, mocí jehož kramářům dovoleno jest prodávati též mouku, jelikož rozumí se dnešní doby, jmenovitě na venkově, kramářstvím i obchod zbožím smíšeným (obch. a živn. komora v Innomostí). Kramáři nejsou dle dobrozdání obchodní a živnostenské komory pražské oprávněni obchodovati zbožím kožešnickým. Za to přiznává se kramářům právo vésti obchod hrnci a obyčejným kuchyňským zbožím hlíněným, jakož i dále prodávati papír a psací potřeby (obch. a živn. komora v Praze).

Na dotaz učiněný kterýmsi živnostenským úřadem, jsou-li kramáři oprávněni vésti obchod zbožím skleněným a porcelánovým, odpověděno, že sice dotčené předměty nejsou obsaženy v citovaném dekretu dv. obch. komise ze dne 20. února 1822 č. 259, avšak že poměry obchodu a potřeby venkovského obyvatelstva nikde nedopouštějí takovéhoto přísného obmezování; náležejí tedy ku zboží kramářskému i méně cenné potřeby ze skla a porcelánu (obch. a živn. komora liberecká). Dle dobrozdání obch. a živnostenské komory štýrskohradecké oprávněni jsou kramáři k obchodu zbožím železným. Naproti tomu nesmí kramáři prodávati pálenku v uzavřených nádobách, jelikož pálenka není v obchodu nezbytným předmětem každodenní potřeby venkovského obyvatelstva a také není uvedena mezi předměty náležejícími k živnosti kramářské v oněch seznamech, jež své doby vypracovalo ministerstvo obchodu (obch. a živn. komora pražská).

Kramáři jsou oprávněni obchodovati pečetním voskem, oplatkami, tužkami, pérořízky, měřítky a pod. a rovněž stíží bylo by lze venkovským kramářům odepříti právo ku prodeji písanek, jež dozajista s uvedeným zbožím úzce souvisí. Na venkově pak jest dále bezpodmínečnou nutností kramářské živnosti, aby vedla i obchod drobnějším zbožím provaznickým, jelikož v četných místech není vůbec provazníků, kdežto poptávka po zboží podobném jest přece všeobecná (obch. a živn. komora v Linci). Kramářům dlužno zapověděti obchod cukrovinkami, poněvadž k obchodu tomuto nikterakž oprávněni nejsou (obch. a živn. komora plzeňská; srv. též sbírku Frey a Mareše).

Živnost krejčovská.

Živnost krejčovská spadá ve skupinu živností řemeslných. Učiliště ku braní míry, šití šatů a kreslení střihů nepodléhají řádu živnostenskému (srv. čl. V. č. h řádu živn.). Povolovati zřízení takovýchto ústavů povolány jsou zemské vlády (výn. min. vnitra ze dne 17. prosince 1875 č. 18435). Různí se živnost krejčích pro pány a pro dámy; než podobného rozlišování co do sfér oprávnění při výrobě předmětů společně zhotovovaných — šatů — náš živnostenský řád nezná; naopak zahrnuje nař. min. obch. ve shodě s min. vnitra ze dne 30. června 1884 č. 110 ř. z. zhotovování šatů — ať pro pány nebo pro dámy — souborným, kollektivním označením »krejčí« — »oděvníci« (»Kleidermacher«).

I. Co do krejčích pro dámy vytknouti lze několik dobrozdání obchodních a živnostenských komor, jež v podstatě prohlašují se ve příčině živnosti krejčovské takto asi: Provozuje-li osoba ženská ve svých vlastních bytech nebo v bytech cizích šití prádla a oděvů bez pomocníků, jest to obyčejná práce námezdní, na kterouž neodnášejí se dle odst. V. vyhlaš. patentu č. *d* 2. předpisy řádu živnostenského a nelze tedy zaměstnání podobného druhu považovati za živnost. Jestliže však osoby ženské

zhotovují v nějaké stálé dílně šaty a mají k tomu pomocnice, jeví se býti toto jejich zaměstnání ovšem provozováním živnostenským a řemeslným, jež u živnostenského úřadu ohlášeno býti musí a pro něž také potřebí jest předložiti průkaz způsobilosti, ve příčině kterého vytýká bez toho zvláštní ulehčení již samotný odstavec poslední v § 14 řádu živn. (obch. a živn. komora v Linci). Živnost dámských krejčích budiž zpravidla počítána k oněm živnostem obecně provozovaným ženami (srv. výn. min. vnitra ze dne 24. srpna 1886 č. 11.610), při níž dovoliti lze, aby průkaz způsobilosti podán byl i jiným způsobem, nežli jak nařizuje § 14 odst. 1 řádu živn., ku př. průkazem o vědomostech a o dovednosti nabyté ve svazku rodinném ať již vlastní domácí činností nebo zaměstnáním v příslušném domácím průmyslu, nebo konečně i průkazem, že dotyčná osoba nabyla vědomostí a schopností v nějaké průmyslové škole pro ženy (výn. min. obch. ze dne 16. září 1883 č. 26.701). Z pravidla není však zhotovitelka ženských prací ručních oprávněna vykonávati živnost krejčovskou. Předložený průkaz o vyučení se živnosti krejčovské pro pány postačuje však i k nastoupení živnosti krejčovské pro dámy; než onen krejčí, jenž byl výslovně jen výrobu mužských šatů ohlásil, není na základě takovéhoto obmezeného listu živnostenského oprávněn provozovati živnost dámských krejčích (obch. a živn. komora v Praze; dámský krejčí nemusí však opětného průkazu způsobilosti podávati, ohlašuje-li živnost krejčovskou pro pány (obch. a živn. komora v Bolzanu).

II. Živnost krejčích pro pány.

Krejčí jsou oprávněni právě tak dle svobodné vůle své odebírati látky potřebné k šatům a prodávati je v hotových šatech, jako i obuvníci pro své práce kůži potřebnou nakupovati mohou, kde se jim zlíbí, jelikož oprávnění jejich není obmezeno jen na pouhé zhotovování obuvi; nejsouť dozajista dle § 37 řádu živn. živnostníci obmezeni na prodej zboží vlastní výroby, a proto může každý krejčí provozovati i obchod šatstvem, jež odebéře odjinud (obch. a živn. komora celovecká). Krejčí má sice právo tedy míti na skladě látky na šaty, není však oprávněn látky na šaty prodávati, jsa toliko oprávněn vésti obchod oděvem, tedy hotovými šaty, tudíž oprávněn jest pro zákazníky své látku opatřiti, aby ji pak dodal zákazníkům svým k zhotovení šatů resp. v těchto hotových výrobcích (obch. a živn. komora v Budějovicích, v Bolzanu, ve Vídni).

Jakkoli dle řádu živn. každý živnostník oprávněn jest obchodovati veškerými předměty, jež vyráběti smí, nepojímá oprávnění toto v sobě nikdy práva k tomu, aby krejčí směl obchodovati i jinými potřebami, jako: nítěmi, knoflíky, stuhami, tkanicemi a jiným zbožím bílým a krátkým (obch. a živn. komora v Celovci). Krejčí nemají práva zhotovovati čepice a rukávníky ze sukna, z aksamitu (plyše), z imitovaných kožešin nebo ze zbytků látek, ze kterých zhotoveny byly šaty (obch. a živn. komora ve Vídni a ve Štýrském Hradci) a sice proto, že lze sice počítati k součástkám oděvu čepice a rukávníky, avšak předměty tyto netvoří integrujících součástek živnosti krejčovské, nýbrž zhotovování a prodej těchto předmětů náleží jedině a výhradně k oprávněním kožešníků a čepičářů. Ve skutečnosti obyčejně vyrábí také krejčí při kožichu potah a odvádí pak oprávněnému kožešníku tuto svou práci, aby ji ovroubil a podšil. Jsou tedy příslušníci obou těchto živnostenských odvětví na sebe vzájemně poukázáni, neboť i kožešník dává potah kožichu, jenž byl u něho objednán,

zhotoviti krejčímu, a nelze na základě konaného šetření za to míti, že by ta nebo ona práce dotyčných živnostníků náležela výhradně a celá do dílny jednoho z nich, takže by se veškery práce ku zhotovení kožichu potřebné obstaraly jen u krejčího, kterýž by pak na spolupůsobení živnosti kožešnické nepočítal, a obráceně (obch. a živn. komora ve Vídni). Není dále nejmenší pochybnosti o tom, že krejčí smí na základě svého živnostenského oprávnění prodávati i šatstvo již obnošené bez rozdílu, zda šatstvo toto své doby zhotovil dotyčný živnostník sám či kdokoli jiný, zejména když krejčí od svých zákazníků, jimž nové šaty zhotovuje, směnou nebo místo zaplacení převezme takovýto starší oděv. Při tom se však předpokládá, že prodej obnošených a tudíž starších oděvů jeví se jen býti výronem živnostenského oprávnění příslušejícího krejčím na základě zákona samého a že se dále provozuje v normálním rozsahu, jenž srovnává se s povahou dotyčné živnosti. Kdyby tedy ku př. krejčí některý provozoval rozsáhlou měrou obchod takovýto nakupuje a prodávaje staré šaty kdekoli a od kohokoli a tento obchod provozoval tedy samostatně, t. j. nezávisle vůbec na živnosti vlastní nebo jen v nepřímé souvislosti k vlastní živnosti krejčovské, nebylo by to ve skutečnosti ovšem nic jiného, nežli vykonávání živnosti vetešnické, k nížto dle § 14 č. 12 řádu živn. potřebí jest koncesse zvláštní (obch. a živn. komora ve Vídni; srv. sbírku Freye a Mareše).

Živnost lakýrnická a natěračská.

Živnosti tyto jsou řemeslné.

I. Ve starších předpisech živnostenských, kteréž pozbyly své platnosti na základě čl. III. vyhlašovacího patentu k nyní platnému řádu živnostenskému, setkáváme se se živnostmi lakýrnickou a natěračskou a se živností malířů písma jakožto živnostmi samostatnými; než i dnes ještě tvoří natěrači a malíři zvláštní svoji živnostenskou skupinu, a protož rozdílným jest i způsob, jakým podán býti má průkaz způsobilosti při těchto řemeslných živnostech, pokud se týká, různé jsou požadavky kladené na učenníka a vyučení jeho při obou těchto živnostech. Po názoru obchodní a živnostenské komory v Praze jsou lakýrnická a natěračská živnost dvě samostatné, byť i jinak příbuzné živnosti, kteréžto však z těch příčin, že neposkytují o sobě dostatečného výdělku, netoliko na venkově, ale i ve městech společně provozovány býti mohou. Oběma těmto živnostem přináleží ale oprávnění natírati olejovou barvou hladce všechno nářadí, dvéře, skříně na šaty, okna, záclony, postele, plaňky, šrouby, korby a kostru u vozů (obch. a živn. komora v Černovicích). Natěrači a lakýrníci oprávněni jsou též lakovati plech, zboží z papírové hmoty (papiermaché), jakož i kůži; kdykoli tedy nastupuje některou z těchto dílčích živností, musí předložiti průkaz způsobilosti ve smyslu § 14 řádu živn., jaký vůbec při živnosti lakýrnické jest nezbytným (obch. a živn. komora vídeňská), kdežto po dobrozdání obchodní a živnostenské komory pražské jest lakování kůže živností svobodnou; lakýrníci smějí pozlacovati písmena na štítech (pro firmu), kteréž u nich byly zhotoveny, resp. natřeny (srv. obch. a živn. komora pražská).

II. Živnost lakýrníků kočárových jest odvětvím živnosti lakýrnické vůbec (obch. a živn. komora vídeňská). »Lakování« kočárů a saní náleží bez odporu v rozsah oprávnění živnosti lakýrnické a nikoli živnosti natěračské. Běží-li však jen o jednoduché natření obyčejných vozů,